

AASHH

American Association for the Study of Hungarian History

January 2003

NEWSLETTER

Since 1997 the AAASS has required each affiliate to submit an annual report to maintain its affiliation. Below is our submission.

1. ANNUAL REPORT OF THE AASHH FOR 2002

In 2002, two business meetings were held and five Newsletters were published. As required by our by-laws the first annual meeting was held at the AHA convention in January 2002 in Chicago. The second was held in November at the AAASS Convention in Pittsburgh, PA. At both meetings the main topic of discussion was the organization and preparations of panels for upcoming conferences.

Our previous organizational efforts have paid off. At the 27th annual conference of the American Hungarian Educators' Association, held in May, eight members presented papers. Four panels organized by our members were accepted for the AAASS convention, and 22 members participated at the conference.

Ten articles were nominated for the biennial article award. The Award Committee decided to honor Robert Nemes's "The Politics of the Dance Floor: Culture and Civil Society in Nineteenth-Century Hungary," *Slavic Review* 60, #4 (Winter 2001) and Mary Gluck's "The Modernist as Primitive: The Cultural Role of Endre Ady in Fin-de-Siècle Hungary," *Austrian History Yearbook*, XXXIII (2002).

One member received a military decoration from the Hungarian Government.

Based on the information submitted to the secretary our members published 14 books, 31 articles and 8 book reviews.

As required by the organization's by-laws elections were held in December for the executive board positions becoming vacant in January 2003. All elected members of the AASHH are members of the AAASS.

Finances of the organizations are sound.

Respectfully submitted,

Susan Glanz
Secretary/Treasurer

2. Results of the elections

After tallying up the results of the returned email and mail ballots, the two vacant positions on the Executive Board will be filled by Béla Bodó and Katalin Fábíán. **Congratulations!**

<u>Name</u>	<u>Affiliation and email address</u>	<u>Term</u>
President:		
Alice Freifeld	U. of Florida (freifeld@history.ufl.edu)	1/1/2002-12/31/2003
VP:		
Gabor Vermes	retired (gaborver@aol.com)	1/1/2002 – 12/31/2003*
Board members:		
Mario Fenyo	Bowie State U. (mario.fenyo@bowiestate.edu)	1/1/2002 - 12/31/2003
György Peteri	U. of Trondheim, Norway (gyorgy.peteri@hf.ntnu.no)	1/1/2002 - 12/31/2003
Béla Bodó	U. of S. Florida (bbodo@chumal.cas.usf.edu)	1/1/2003 - 12/31/2004
Katalin Fabian	Lafayette Coll. (fabiank@lafayette.edu)	1/1/2003 – 12/31/2004
Secretary/Treasurer:		
Susan Glanz	St. John's U. (glanzs@stjohns.edu)	1/1/2002 - 12/31/2003

* According to our by-laws Gabor Vermes will automatically assume the role of the president on 1/1/2004 and will serve in that position until 12/31/2005.

3. Treasurer's Report

Balance on 12/21/2001	\$2,659.50
Deposit	411.00
Interest earned	<u>8.15</u>
Subtotal	\$3,078.65
Expenses	<u>211.30*</u>
Balance on 12/21/2002	\$2,867.35

*includes payments for the article awards.

4. Publications/Presentations

Alice Freifeld: "The Cult of March 15: Sustaining the Hungarian Myth of Revolution, 1849-1999," *Staging the Past: The Politics of Commemoration in Habsburg Central Europe, 1848 to the Present*. Edited by Nancy Wingfield and Maria Bucur (West Lafayette: Purdue University Press, 2001), pp. 245-275.

Dr Gabor Batonyi (University of Bradford) delivered a lecture on May 29th, 2002 on '*British Intelligence in Hungary during the Second World War*' at the School of Slavonic and East European Studies at University College, London.

Johanna Granville, "To Invade or Not to Invade? A New Look at Gomulka, Nagy, and Soviet Foreign Policy in 1956", *Canadian Slavonic Papers / Revue canadienne des slavistes*, Dec. 2001.

Béla Király's article "Szent István király koronája" was published in the Jan. 15th issue of *Népszava*. It can be found at <http://www.nepszava.hu/default.asp?cCenter=article.asp&nID=566572>
His other article on the crown appeared in the January 21st issue of *Népszabadság*
<http://www.nepszabadsag.hu/Default.asp?DocCollID=91615&DocID=85372#85372>.

Graydon A. Tunstall's article on "Austria-Hungary" in *The Origins of World War I* edited by Richard F. Hamilton, Holger Herwig, Jr. will be published by Cambridge U. Press (2003).

5. Miscellaneous news

a. Frank Baron, University of Kansas sent this review of Christian Gerlach and Götz Aly's *Das letzte Kapitel. Realpolitik, Ideologie und der Mord an den ungarischen Juden*.

Although competent scholars (most prominently Randolph L. Braham) have treated the Holocaust in Hungary in great detail, a recent study by two German scholars, Christian Gerlach and Götz Aly, has opened entirely new perspectives on the tragic events of 1944. *Das letzte Kapitel. Realpolitik, Ideologie und der Mord an den ungarischen Juden* [The Last Chapter: Realpolitik, Ideology, and the Murder of the Hungarian Jews], published in Stuttgart and Munich this year by Deutsche Verlags-Anstalt, focuses on the period of the German occupation of Hungary, which began in March 19, 1944. The German invasion appears to have been a direct response to Hungary's secret effort to exit from the alliance with Germany and to make a separate peace with the Allies. The invasion put an end to those attempts and also resulted in forced labor and death for close to a half a million people. Archival sources from Hungary, Germany, and Israel, which had not been considered before, form the basis of a comprehensive reconsideration.

Thomas Keneally's novel *Schindler's List*, on which the famous film of that name was based, describes a trip Oskar Schindler made to Budapest, where he met with Jewish leaders and reported on the progress of the Holocaust. Gerlach and Götz present for the first time factual information about this significant meeting in meeting of November 1943. The record reveals precisely how much the Jewish leaders knew about the concentration camps, shootings, number of Jews already killed, and death camps of Auschwitz. Information such as this helps to reconstruct the predicament and options of Jewish leaders who were to become the hostages of the Gestapo only a few months later.

Perhaps the most impressive aspect of this study is the broad range of issues considered. The book documents political, cultural, and, above all, economic factors, which combined to support the Nazi drive to cleanse Hungary of Jews in a matter of a few weeks. The Nazis clearly succeeded in exploiting the wealth resulting from the displacement of the minority population. Offering the opportunity to appropriate Jewish property was a way to persuade Hungarian officials and a broad segment of the population to support the German efforts. As it turned out, the wealth obtained from those deported yielded only minimal profits for Hungarian collaborators; the Nazis were able to extract more than their share by demanding from the Hungarian government financial support for the military occupation of the country.

The subtitle of this work, which includes the words *realpolitik* and *ideology*, suggests that the authors do not restrict themselves just to a chronological narrative of historical events. They delve into documents that reveal political aims and strategies of all those who played a crucial role, and they analyze the implementation of Nazi policies. It is not an easy task for historians to sift through innumerable documents of those eventful days without incurring reproach for attempting to minimize responsibility. There is no such attempt in this investigation. Instead, Gerlach and Aly uncover the complex and interacting network of persons and policies in the final days of World War II. Only such an objective effort can help to explain the swift progress of the tragic events that followed.

Because of its comprehensiveness and objectivity, this book should appear in Hungarian and English as soon as possible.

b. Nem találják a deportálólístát - Történelmi dokumentumok tűntek el a BM-ből

Népszabadság • 2002. december 12. • Szerző: Kunstár Csaba

A belügyminiszter megígérte: lépéseket tesz azért, hogy megtalálják azokat a listákat, melyeket a vézskorszak alatt a magyar hatóságok készítettek a deportálandó zsidókról. Ezeknek nyomuk veszett ugyanis. Egyes történészek szerint nem kizárt, hogy az áldozatok névsorát valahol a volt Szovjetunió területén kell keresni, mások állítják, a rendszerváltozás idején még megvoltak.

Megvan a szándék arra, hogy előkerítsék a deportálandó zsidókról készített listákat, amelyeket a vézskorszak alatt, az akkori belügyminiszter kérésére állítottak össze – nyilatkozta a *Népszabadságnak Lampert Mónika*.

A belügyminiszter nemrég személyesen tárgyalt *Serge Klarsfeld* francia történésszel, jeles holokausztkutatóval, és ígéretet tett arra, hogy segítik a rendkívül értékes történelmi dokumentum keresésében. Klarsfeld a hetvenes-nyolcvanas években a felelősségre vonás elől bujkáló náci háborús bűnösök – így például Klaus Barbie, Josef Schwammberger, Alois Brunner, valamint Maurice Papon volt francia pénzügyminiszter – lebuktatásával szerzett magának ismertséget. A francia történész a vészkorszak magyarországi vonatkozásait is kutatja. Ennek során azonban azt tapasztalta, hogy bizonyos alapvető magyar dokumentumok, amelyek létéről tudni lehet, most nem találhatóak meg.

Tény, hogy 1944. április 4-én Jaross Andor belügyminiszter utasítást adott ki, hogy pontos listákat kell készíteni az ország zsidó lakosságáról, vagyis a deportálandókról. Az összeírást a települések hitközségei végezték, majd a listákat a csendőrök, illetve az államigazgatási szervek juttatták tovább az akkori Belügyminisztériumba. Ezek a listák elkészültek, de nem lehet pontosan tudni, hogy most hol vannak – állítja *Molnár Judit* történész. Vidéki irattárakban találni ilyen iratokat, de a teljes listáról nem tudni. Elképzelhető, hogy a Belügyminisztériumban, de az sem zárható ki – állítja a történész –, hogy a volt Szovjetunióba kerültek, ahol azokat talán az ötvenes évek cionista pereiben akarták felhasználni. Serge Klarsfeld franciaországi történész ezzel szemben – szemtanúk állításaira hivatkozva – úgy véli: a listák még a rendszerváltást megelőző időszakban is megvoltak a belügy irattárában. Mint mondotta: 1990-ben személyesen tárgyalt Budapesten az akkori belügyminiszterrel, aki akkor minden támogatást megígért a dokumentumok nyilvánosságra hozatalához.

Horváth Balázs, az Antall-kormány belügyminisztere lapunknak határozottan állította: a BM központi nyilvántartásában szerepeltek ilyen iratok, és kizártnak tartja, hogy eltűntek volna. Történész körökben tudni vélik, hogy 1994-ben oldalanként kilenc dollárért ajánlották megvételre a névsort jeruzsálemi Jad Vasem Intézetnek. A holokausztkutató intézet egyik munkatársa lapunknak elmondta: ezek a dokumentumok nincsenek a Jad Vasemban. Hozzátette, ennyi pénzért is megvették volna a dokumentumokat, a szerződés kötés tehát feltehetően nem az ő részükről hiúsult meg.

Az biztos, hogy 1945 decemberében még a BM irattárában voltak a dokumentumok – állítja Molnár Judit. Ugyanis a világháború után a Jaross-féle belügyi vezetésre terhelő adatok keresésével megbízott Vihar Béla tanúvallomásában ezt mondta: „többek között ott találtam (BM-ben) a deportálásra kerülők névsorát, amelyet a Belügyminisztériumhoz kellett juttatni”. Serge Klarsfeld szerint a politikai akarat mind a korábbi, mind a mostani kormányzat részéről megvan. A történész elképzelhetőnek tartja, hogy az ügy a bürokrácia útvesztőiben akadhatott el, azonban azt sem tartja valószínűtlennek, hogy ha egy, a holokauszt áldozatait tartalmazó névsor nyilvánosságra kerülne, akkor az a kárpótlási igények megsokszorozódásával járna együtt. Klarsfeld úgy véli, a múlttal való szembenézés Magyarországon elmaradt. Mint mondotta: számára egyértelműnek tűnik, hogy a magyarok is pontot akarnak tenni a történet végére.

c. The Library of Congress invites qualified scholars to conduct research in the **John W. Kluge Center** using the Library of Congress collections and resources for a period of up to one year. The Kluge Center especially encourages humanistic and social science research that makes use of the Library's large and varied collections. Interdisciplinary, cross-cultural, or multi-lingual research is particularly welcome. Scholars who have received a terminal advanced degree within the past seven years in the humanities, social sciences or in a professional field such as architecture or law are eligible. Exceptions may be made for individuals without continuous academic careers. Applicants may be U.S. citizens or foreign nationals. Fellowships are tenable for periods from six to twelve months at a stipend of \$3500 per month for residential research at the Library of Congress. The constraints of space and the desirability of accommodating the maximum number of Fellows may lead to an offer of fewer months than originally requested. For further information: <http://www.loc.gov/loc/kluge/kluge?fellowships.html>. See also

<<http://www.loc.gov/loc/kluge/kluge?chairs.html>> for information on the Kluge Chairs for distinguished senior researchers.

d. The 28th annual 2003 AHEA conference will be held at Columbia U. in NYC in April 24-27, 2003. The topic of the conference is "Hungarian Culture, Global Culture"

Send abstracts of 100 words or less to the appropriate chair by January 31, 2003.

Literature and Film: Louise Vasvari at lvasvari@ccmail.sunysb.edu,

History: Peter Pastor at pastorp@mail.montclair.edu,

Education: Judith Némethy at jn2@nyu.edu

Life Sciences: Judith Hajnal Ward at jhajnal@rci.rutgers.edu

Political Science: Susan Glanz at glanzs@stjohns.edu

Folklore: Kálmán Magyar at magyar@magyar.org

If you wish to propose other sessions, please contact Enikő Molnár Basa eniko.basa@verizon.net or 4515 Willard Ave., Chevy Chase, MD 20815.

e. In case you missed it. The Chronicle of Higher Education reported the average salaries for full-time faculty in 2000-2001. For more information visit

<http://chronicle.com/stats/aaup/2002/2002aaupratingscale.htm>.

Institutions with academic ranks				
	All	Public	Private, independent	Church-related
Professor				
Men	\$85,437	\$83,372	\$98,625	\$73,833
Women	\$75,425	\$73,802	\$86,455	\$66,738
Associate professor				
Men	\$61,055	\$60,890	\$65,396	\$56,440
Women	\$56,883	\$56,963	\$60,201	\$52,595
Assistant professor				
Men	\$51,268	\$51,262	\$55,686	\$45,734
Women	\$47,446	\$47,685	\$50,111	\$43,599

Instructor				
Men	\$37,456	\$37,029	\$41,189	\$36,689
Women	\$36,001	\$35,614	\$39,173	\$35,703
Lecturer				
Men	\$44,143	\$43,011	\$49,242	\$42,795
Women	\$39,729	\$39,091	\$43,078	\$38,066
Institutions without academic ranks				
Men	\$49,630	\$49,769	\$48,164	\$38,437
Women	\$48,436	\$48,531	\$46,549	\$37,530

f. Comparative Central European Culture and Comparative Cultural Studies is an e-journal and e-series respectively. For more information: www.thepress.purdue.edu and <http://clcwebjournal.lib.purdue.edu/>

From the Sept. 7, 2002 issue of *HVG*

INDUL AZ ANDRÁSSY EGYETEM - A tudás vára - RIBA ISTVÁN

Rekordgyorsasággal, alig másfél év alatt alakította meg az Orbán-kormány az e hét elején felavatott Andrassy Egyetemet. A német nyelvű magánegyetem tanári karában több, az előző kormányhoz közel álló oktató is helyet kapott.

A legújabb magyarországi egyetemről 2001 februárjában adott ki közös támogató nyilatkozatot Ulmban, a Duna menti államok úgynevezett „kis csúcstalálkozóján” a magyar kormányfő, az osztrák kancellár, valamint a bajor és a baden-württembergi tartományi miniszterelnök. Az Andrassy - teljes nevén Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű - Egyetem (AE) megalakítása e magas szintű támogatás ellenére sem volt könnyű: az intézményt ugyanis a szándéknyilatkozat kiadásakor hatályos magyar felsőoktatási törvény szerint nem lehetett volna létrehozni. Ezt végül az akkor hivatalban lévő Orbán-kormány egy olyan törvényt módosítással oldotta meg, amellyel az AE-t „beleerősöskolta” a felsőoktatási törvénybe.

Az alapvető probléma az volt, hogy egyetem elnevezést csak olyan oktatási intézmény viselhet Magyarországon, amely alapképzést is folytat: az AE viszont csupán kétéves oktatást nyújtó posztgraduális intézet. Emellett csak a társadalomtudományi tárgyakban ad majd diplomát, holott a törvény legalább két tudományterületen való oktatást kíván meg. Az akkori kormány ezért először az AE létrehozását kimondó törvényben, majd - az ellenzék tiltakozására - külön törvényben is módosította a felsőoktatási jogszabályt. E szerint ha a törvényi feltételeknek nem felel is meg egy egyetem, létre lehet hozni, ha létesítése „a magyar állam nevében aláírt állam- vagy kormányközi együttműködési megállapodás” alapján történik, s idegen nyelven oktat. Az MSZP és az SZDSZ vitatta ezt az eljárást - különösen, hogy egy semmire sem kötelező közös nyilatkozat miatt borították fel a felsőoktatási törvény szigorú elveit -, s képviselőik nem is szavazták meg sem a módosítást, sem az AE létrehozásáról szóló külön törvényt. Egyébként még a parlament oktatási bizottságának akkori elnöke, az MDF-es Lezsák Sándor is érzékeltette, hogy nincs ínyére a felsőoktatási törvény ilyen fellazítása, s hangsúlyozta: csak a koalíciós megállapodás miatt szavazza meg a törvényt. Az már a sors iróniája, hogy a hétfői tanévnyitón az AE-t végig ellenző szocialisták embere, az oktatási tárca politikai államtitkára, Hiller István indította útjára az intézményt.

A szocialista és szabaddemokrata oktatáspolitikusok elégedetlenségét csak növelte, hogy az egyetemet létrehozó közalapítvány kuratóriuma kizárólag az előző kormányhoz közel álló személyiségekből állt: köztük van például Antall József egykori főtanácsadója, Kodolányi Gyula, Pröhle Gergely (távózó) berlini magyar nagykövet, vagy például Kindert Judit, aki Pálincás József politikai államtitkár, majd oktatási miniszter titkárságvezetője volt. „A kuratórium személyi ügyeiről egyelőre nem tárgyaltunk, de ha erősíti a minisztérium bizalmát, nem vagyunk az ellen, hogy kiegészítsék a testületet” - mondta a HVG kérdésére Bod Péter Ákos, a kuratórium elnöke. Ez minden valószínűség szerint rövidesen megtörténik, Hiller ugyanis úgy tájékoztatta a HVG-t, hogy olyan új tagokat szeretnének delegálni a kuratóriumba, akik szakmailag erősíteni tudják azt.

Az egyetem tanári kara egyelőre nem teljes, a köztársasági elnök idén július 1-jével nyolc egyetemi tanárt nevezett ki az AE-re, ők az első tanév tantárgyainak gazdái. Az persze kérdés, hogyan tudta volna ellátni egyetemi teendőit például az egyetemi tanári kinevezések kor még hágai nagykövet Gergely András, ám azóta nyilvánosságra került, hogy az új külügyi vezetés felváltja őt jelenlegi posztján. Éppen most esedékes viszont egy másik tanárnak, Erdődy Gábornak a vatikáni nagyköveti kinevezése. Mellettük kinevezést kapott Cséfalvay Zoltán, aki az Orbán-kormány gazdasági minisztériumában volt helyettes államtitkár, Kiss J. László, a Teleki Alapítvány keretén belül működő Külügyi Intézet igazgatója, illetve Sólyom László, az Alkotmánybíróság egykori elnöke is.

Az AE egyetemi tanárai közül egyiknek sem ez az egyetlen illetén kinevezése: többségük az ELTE-n is hasonló cím birtokosa, míg Kiss a Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetem, Cséfalvay pedig a Kodolányi János Főiskola tanára. A tanárok közül alapító rektornak Hazai György akadémikust választották, s a második tanév egyetemi tanári posztjaira még az ősszel kiírják a pályázatokat.

Egyelőre sem a kuratóriumnak, sem a tanári karnak nincsenek viszont német tagjai. „A kuratóriumi tagokat az alapító, azaz a magyar kormány kéri fel, s ez eddig nem történt meg. Ennek ellenére a kuratórium munkájában részt vesznek a német nyelvű államok s egyes szövetségi tartományok képviselői is” - mondta a HVG kérdésére Bod Péter Ákos, hozzátéve, az alapító közös nyilatkozatot aláíró osztrák, bajor és baden-württembergi kormányt képviselő küldöttek eddig minden kuratóriumi ülésen részt vettek, igaz, nem szavazhattak. A német szövetségi kormány küldötte is megjelent az üléseken, sőt azok rendszeres résztvevője a magyarországi svájci nagykövetség egyik munkatársa is. Idővel németországi tanárai is lesznek az egyetemnek, az ő magyarországi kinevezésüket azonban akadályozza, hogy egyelőre nem lehet figyelembe venni németországi habilitációjukat. Ezt a kérdést a magyar és a német állam kétoldalú szerződésben rendezte ugyan, ám a dokumentumot Németországban még minden tartománynak el kell fogadnia. Ezért a német tanárok egyelőre meghívottként tartják óráikat az AE-n, s kinevezésük csak a ratifikáció végétől lehetséges. Az egyetem az idén három szakirányt indított: nemzetközi kapcsolatok, összehasonlító állam- és jogtudomány, illetve közép-európai tanulmányok. Egy-egy szakra 25-25 hallgató felvételét tervezték, ám 75 helyett végül csak ötvenen kezdik meg tanulmányaikat az első évfolyamon. „Nehezen veszem tudomásul, hogy az új egyetem nem tudta betölteni a felvételre meghirdetett keretszámát” - mondta a HVG-nek Hiller István. A nemzetközi kapcsolatok szakon sikerült megtölteni a meghirdetett helyeket, de az összehasonlító állam- és jogtudomány szak egyelőre nem népszerű a jelentkezők között: mindössze 14-en pályáztak ide. Valószínűleg nem véletlenül, a felvételi kritériumok egyike ugyanis a német szaknyelv magas szintű ismerete, s ez a nem német nyelvterületről például a jogra jelentkezőknek komoly nehézséget okoz. „Többen jelentkeztek egyébként az egyetemre, mint az előző meghirdetett keretszám, de nem feleltek meg a minőségi követelményeknek” - mondta a HVG kérdésére Hazai György alapító rektor.

„A diákokat elriaszthatta a magas, évente 5200 eurós (mintegy 1,3 millió forintos) tandíj is” - vélte kérdésünkre Hiller István. Hazai György szerint viszont később - amennyiben újabb szponzorok is jelentkeznek - a tanulmányi eredménytől és a szociális helyzettől függően jelentős kedvezményeket tudnak majd adni.

Az egyetem költségeit egyelőre főleg a magyar állam állja. Az Orbán-kormány az AE rendelkezésére bocsátotta a belvárosi, Pollack Mihály téri Festetics-palotát, és az épület felújítására, berendezésére is adott mintegy 2 milliárd forintot. Az egyetem működési költségekre 229 millió forintot kapott a költségvetésből. A bajor és a baden-württembergi kormány ugyanakkor arról döntött, hogy az egyetemi projektekre évente 250-250 ezer eurót szán, ebből fedeznék a németországi diákok tandíját és a tanárok költségeit. Hasonló támogatást tervez nyújtani az osztrák állam is, a berlini szövetségi kormány pedig 470 ezer eurónyi „egyetemsegélyezést” vállalt.

Have a Happy and Healthy New Year!

Susan